

Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрлігі
«Қазгидромет» РМҚ
Ақтөбе облысы бойынша филиалы

АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ҚОРШАҒАН ОРТА ЖАЙ-КҮЙІ ЖӨНІНДЕГІ АҚПАРАТТЫҚ БЮЛЛЕТЕНЬ

Желтоқсан 2025 жыл

Ақтөбе, 2025 жыл

	МАЗМҰНЫ	Б.
	Алғысөз	3
1	Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері	4
2	Ақтөбе қ. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	4
2.1	Ақтөбе қаласының эпизодтық деректері бойынша атмосфералық ауаның жай-күйі	6
2.2	Хромтау қ. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	6
2.3	Қандыағаш қ. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	7
2.4	Шубаршы а. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	8
2.5	Кеңкияқ а. Атмосфералық ауа сапасының жай-күйі	9
3	Жер үсті суларының сапасы	12
4	Радиациялық жағдай	13
5	Жауын-шашынның химиялық құрамы	13
	1 қосымша	14
	2 қосымша	17
	3 қосымша	19

Алғы сөз

Ақпараттық бюллетень «Қазгидромет» РМК Ақтөбе облысы бойынша филиалы жүргізген жұмыс нәтижелері бойынша дайындалған.

Бюллетень мемлекеттік органдарды, жұртшылықты және халықты Ақтөбе облысының аумағындағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы хабардар етуге арналған және Қазақстан Республикасында қоршаған ортаны қорғау саласындағы іс-шаралардың тиімділігін одан әрі бағалау, ластану деңгейінің үздіксіз өзгеру тенденциясын ескеру үшін қажет.

Атмосфералық ауа сапасын бағалау

1. Атмосфералық ауаны ластаудың негізгі көздері

Аймақтағы ауаның ластану деңгейін негізінен ірі кәсіпорындар анықтайды: «СНПС-Ақтөбемұнайгаз» АҚ, «ҚазақойлАқтөбе» ЖШС, «Ақтөбе ферроқорытпа зауыты» және ДКБК АҚ «ТҰК Казхром» филиалдары, «Интергаз Орталық Азия» АҚ, «Ақтөбе ӨЭМ» АҚ, «Ақтөбе ЖЭО» АҚ. Стационарлық көздерден шығарындылардың жалпы көлемінің ішінде ілеспе газды жағу шығарындыларының үлесі 11,67 мың тоннаны құрайды. Алау қондырғыларынан шығатын барлық шығарындылардың 97% -ы 3 мұнай мен газ өндіретін және қайта өңдейтін кәсіпорындардың үлесіне тиесілі: «СНПС-Ақтөбемұнайгаз» АҚ, «ҚазақойлАқтөбе» ЖШС және «Аман Мұнай» ЖШС.

Сонымен қатар, жылжымалы көздерден шығатын газдар Ақтөбе облысындағы ауаны ластайтын негізгі заттардың бірі болып табылады.

2. Ақтөбе қаласының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Ақтөбе қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 6 бақылау бекетінде, оның ішінде 3 сынаманы қолмен іріктеу бекетінде және 3 Автоматты станцияда жүргізіледі (1-қосымша).

Жалпы қала бойынша 14 көрсеткішке дейін анықталады: 1) қалқыма бөлшектер (шаң); 2) РМ-2,5 қалқыма бөлшектер; 3) РМ-10 қалқыма бөлшектер; 4) күкірт диоксиді; 5) көміртегі оксиді; 6) азот диоксиді; 7) азот оксиді; 8) күкіртті сутек; 9) формальдегид; 10) хром; 11) бензол; 12) этилбензол; 13) толуол; 14) ортоксилол.

1-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және әрбір бекетте анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

1-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	қолмен іріктеу	Авиакалашық 14, әуежай ауданы	қалқыма бөлшектер (шаң), күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот оксиді, азот диоксиді, формальдегид, хром, күкіртті сутек, бензол, этилбензол, толуол, ортоксилол.
2		Белинский к-сі 5, Тұрғынқалашық ауданы	
3		Ломоносов к-сі 7, ТЖ вокзалының ауданы	
4	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Рысқұлов к-сі, 4, Шанхай ауданы	көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкіртсутек
5		Есет батыр к-сі, 109	көміртегі оксиді, азот диоксиді, азот оксиді, күкіртсутек
6		Жанқожа батыр к-сі, 89, Құрмыш ауданы	РМ-2,5 қалқыма бөлшектері, РМ-10 қалқыма бөлшектері, көміртегі оксиді

Ақтөбе қаласында стационарлық бақылау бекеттерінен басқа жылжымалы экологиялық зертхана жұмыс істейді, оның көмегімен ауа сапасын өлшеу

қаланың 3 нүктесі бойынша 7 көрсеткішке қосымша жүргізіледі: 1) қалқыма бөлшектері (шаң); 2) күкірт диоксиді; 3) көміртегі оксиді; 4) азот диоксиді; 5) азот оксиді; 6) күкірт сутегі; 7) формальдегид.

2025 жылғы желтоқсандағы Ақтөбе қ. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы ластанудың "көтеріңкі" деңгейі ретінде бағаланды, ол СИ=3,9 (көтеріңкі деңгей) және ЕЖҚ=8% (көтеріңкі деңгей) №2 бекетте азот диоксиді бойынша анықталды.

Атмосфералық ауаның ластануына күкіртсутек (бір айдағы асып кетулер саны: 3), азот диоксиді (бір айдағы асып кетулер саны: 179), көміртек оксиді (бір айдағы асып кетулер саны: 3) негізгі үлес қосады.

Күкіртсутектің ең жоғары бір реттік шоғыры – 3,9 ШЖШ_{м.б.}, азот диоксиді – 2,2 ШЖШ_{м.б.}, көміртек оксиді – 1,1 ШЖШ_{м.б.}, күкірт диоксиді – 1,4 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Азот диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 1,2 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластанушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) және экстремалды жоғары ластану (ЭЖЛ) жағдайлары тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 2-кестеде көрсетілген.

2-кесте

Атмосфералық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ПДК _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.б.} асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
г. Ақтөбе								
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Қалқыма бөлшектер РМ-2,5	0,0013	0,0383	0,0015	0,0094	0,00	0	0	0
Қалқыма бөлшектер РМ-10	0,0015	0,0245	0,0015	0,0050	0,00	0	0	0
Күкірт диоксиді	0,0132	0,2643	0,7070	1,4140	0,00	0	0	0
Көміртек оксиді	0,6184	0,2061	5,3908	1,0782	0,04	3	0	0
Азот диоксиді	0,0467	1,1670	0,4333	2,1665	3,79	179	0	0
Азот оксиді	0,0239	0,3987	0,3111	0,7778	0,00	0	0	0
Күкіртсутек	0,0003		0,0311	3,8875	0,06	3	0	0
Формальдегид	0,0029	0,2927	0,0050	0,1000	0,00	0	0	0
Хром (+6)	0,0003	0,2186	0,0005		0,00	0	0	0
Бензол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Этилбензол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Толуол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0
Ортоксилол	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,00	0	0	0

2.1 Ақтөбе қаласының эпизодтық деректері бойынша атмосфералық ауаның жай-күйі

Ақтөбе қаласының атмосфералық ауасының жай – күйін бақылау жылжымалы зертхананың көмегімен 3 нүктеде жүргізіледі: №1 нүкте – *Кирпичный а.*, №18 ОМ ауданы; №2 нүкте-*Ясный а.*, 41 разъезд, №41 мектеп – гимназиясының жанында; №3 нүкте-*Батыс 2*, №64 ОМ ауданы.

Жылжымалы зертханада 7 көрсеткіш анықталады: 1) қалқыма бөлшектер (шаң); 2) күкіртсутек; 3) формальдегид; 4) азот оксиді; 5) күкірт диоксиді; 6) азот диоксиді; 7) көміртек оксиді. (3-кесте).

3-кесте

Атмосфералық ауа сапасын экспедициялық өлшеу нәтижелері

Анықталатын қоспалар	Батыс-2 а.	
	№1 нүкте	
	мг/м ³	ШЖШ
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,0049	0,0163
Күкіртсутек	0,0041	0,5125
Формальдегид	0,0081	0,1620
Азот оксиді	0,0064	0,0160
Күкірт диоксиді	0,0064	0,0128
Азот диоксиді	0,0079	0,0395
Көміртек оксиді	1,3921	0,2784

2.2 Хромтау қаласының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Хромтау қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Қала бойынша 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) күкіртті сутек.

4-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

4-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Горький көшесі, 9	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, күкіртті сутек.

2025 жылғы желтоқсандағы Хромтау қ. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауа сапасы ластанудың "төмен" деңгейі ретінде бағаланды, ол СИ=0,4 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) көміртек оксиді бойынша

мәні анықталды.

Ластаушы заттардың ең жоғары бір реттік шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Ластаушы заттардың орташа тәуліктік шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) және экстремалды жоғары ластану (ЭЖЛ) жағдайлары тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 5-кестеде көрсетілген.

5-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ПДК _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ _{о.т.} асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ _{м.б.} асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Хромтау қ.								
Күкірт диоксиді	0,0030	0,0596	0,1117	0,2234	0,0000	0	0	0
Көміртегі оксиді	0,0507	0,0169	2,1716	0,4343	0,0000	0	0	0
Азот диоксиді	0,0010	0,0250	0,0010	0,0050	0,0000	0	0	0
Күкіртсутек	0,0010		0,0010	0,1250	0,0000	0	0	0

2.3 Қандыағаш қаласының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Қандыағаш қаласы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Қала бойынша 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) күкіртті сутек.

6-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

6-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Ж. Жабаев көшесі 64 А	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, күкіртті сутек.

2025 жылғы желтоқсандағы Қандыағаш қ. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауаның ластану деңгейі *төмен* деп бағаланды, ол СИ=1,2 (төмен деңгей) және ЕЖҚ=0% (төмен деңгей) күкірт диоксиді бойынша мәні анықталды.

Күкірт диоксидінің ең жоғары бір реттік шоғыры – 1,2 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Азот диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 1,6 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) жағдайлары: (10 ШЖК астам) тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 7-кестеде көрсетілген.

7-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бірреттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ПДК _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Қандыағаш қ.								
Күкірт диоксиді	0,0079	0,1585	0,5827	1,1654	0,18	4	0	0
Көміртегі оксиді	0,0154	0,0051	2,8532	0,5706	0,00	0	0	0
Азот диоксиді	0,0645	1,6137	0,1686	0,8430	0,00	0	0	0
Күкіртсутек	0,0017		0,0058	0,7250	0,00	0	0	0

2.4 Шұбаршы ауылының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Шұбаршы ауылы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Ауыл бойынша 4 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді; 4) күкіртті сутек.

8-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

8-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Геолог көшесі 25Д	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді, , күкіртті сутек.

2025 жылғы желтоқсандағы Шұбаршы а. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауаның ластану деңгейі **жоғары** деп бағаланды, ол СИ=6,3 (жоғары деңгей) және ЕЖҚ=9% (көтеріңкі деңгей) күкірт диоксиді бойынша мәні

анықталды.

Күкірт диоксидінің ең жоғары бір реттік шоғыры – 6,2 ШЖШ_{м.б.}, күкіртсутек – 5,9 ШЖШ_{м.б.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Күкірт диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 1,9 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) жағдайлары: (10 ШЖК астам) тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 9-кестеде көрсетілген.

9-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғарышоғыр саны ШЖШ _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Шұбаршы а.								
Күкірт диоксиді	0,0954	1,9087	3,1244	6,2488	2,2401	50	1	0
Көміртегі оксиді	0,0211	0,0070	2,7495	0,5499	0,0000	0	0	0
Азот диоксиді	0,0158	0,3948	0,0837	0,4185	0,0000	0	0	0
Күкіртсутек	0,0030		0,0475	5,9375	8,7366	195	11	0

2.5 Кенқияқ ауылының атмосфералық ауа сапасының мониторингі.

Кенқияқ ауылы аумағындағы атмосфералық ауаның жай-күйін бақылау 1 бекетте жүргізіледі.

Ауыл бойынша 3 көрсеткішке дейін анықталады: 1) күкірт диоксиді; 2) көміртегі оксиді; 3) азот диоксиді.

10-кестеде бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын көрсеткіштер тізбесі туралы ақпарат берілген.

10-кесте

Бақылау бекеттерінің орналасқан жері және анықталатын қоспалар

№	Сынама алу	Бекеттің мекен-жайы	Анықталатын қоспалар
1	үздіксіз режимде-әрбір 20 минут сайын	Алтынсарин көшесі 11 Б	күкірт диоксиді, көміртегі оксиді, азот диоксиді.

2025 жылғы желтоқсандағы Кенқияқ а. атмосфералық ауа сапасын мониторингілеу нәтижелері.

Атмосфералық ауаның ластану деңгейі **төмен** деп бағаланды, ол **СИ=0,8** (төмен деңгей) және **ЕЖК=0%** (төмен деңгей) күкірт диоксиді бойынша мәні

анықталды.

Ластаушы заттардың ең жоғары бір реттік шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Азот диоксидінің орташа тәуліктік шоғыры – 1,8 ШЖШ_{о.т.}, басқа ластаушы заттардың шоғыры ШЖШ-дан аспады.

Жоғары ластану (ЖЛ) жағдайлары: (10 ШЖК астам) тіркелмеді.

Нақты мәндер, сондай-ақ сапа нормативтерінің асып кетуінің айқындылығы және асып кету жағдайларының саны 11-кестеде көрсетілген.

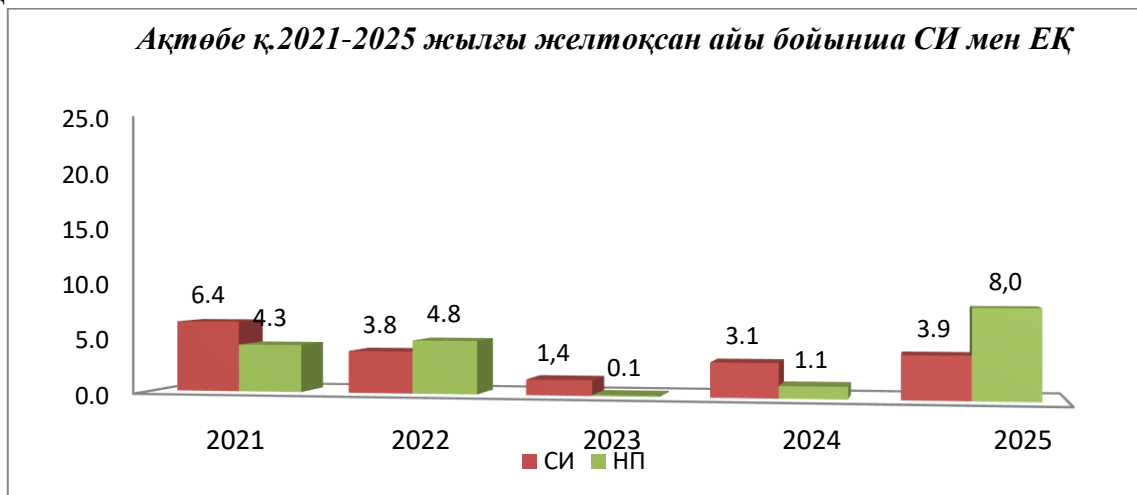
11-кесте

Атмосферлық ауа ластануының сипаттамасы

Қоспа	Орташа шоғыры		Максималды бір реттік шоғыры		ЕҚ	Шектен жоғары шоғыр саны ПДК _{м.б.}		
	мг/м ³	ШЖШ о.т. асу еселігі	мг/м ³	ШЖШ м.б. асу еселігі	%	>ШЖШ	>5 ШЖШ	>10 ШЖШ
Кенқияқ а.								
Күкірт диоксиді	0,0020	0,0398	0,3974	0,7948	0,00	0	0	0
Көміртек оксиді	0,3140	0,1047	2,3544	0,4709	0,00	0	0	0
Азот диоксиді	0,0707	1,7682	0,1554	0,7770	0,00	6	0	0

Қорытындылар:

Соңғы бес жыл ішінде желтоқсан айы бойынша ауаның ластану деңгейі келесідей өзгерді:

Кестеден көріп отырғанымыздай, желтоқсан айы бойынша 2021 ж. жоғары, 2022 және 2024-2025 жж. көтеріңкі, 2023 ж. төмен деңгейі тіркелді. Атмосфералық ауаның ластануына күкіртсутек негізгі үлес қосады.

Метеорологиялық жағдайлар

Желтоқсан айы ауа массаларының жиі өзгеруімен сипатталды, айдың көп бөлігінде жауын-шашын мен циклондық типтегі ауа-райы басым болды. Тек кейбір күндері жауын-шашынсыз ауа-райы байқалды. Бірінші онкүндіктің бірінші жартысында, екінші онкүндіктің соңында, үшінші онкүндіктің басында және соңында облыстың кей жерлерінде 500-ден 200 метрге дейінгі көріну қашықтығы бар тұман байқалды.

Бірінші онкүндіктің ортасында, екінші онкүндіктің ортасында және соңында, үшінші онкүндіктің басында және соңында облыстың кей жерлерінде диаметрі 1-ден 5 мм-ге дейін көктайғақ байқалды. Айдың жекелеген күндерінде желдің күшеюі 15-тен 23 м/с-қа дейін байқалды.

3. Ақтөбе облысының аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторингі

Ақтөбе облысы бойынша жер үсті суларының сапасына бақылау 12 су объектісінің (Елек, Қарғалы, Ембі, Темір, Ор өзендері) 5 тұстамасында жүргізілді.

Жер үсті суларын зерттеу кезінде су сынамаларында су сапасының 42 физикалық және химиялық көрсеткіштері анықталады: температура, қалқыма заттар, түсі, мөлдірлігі, сутегі көрсеткіші (pH), еріген оттегі, ОБТ₅, ОХТ, құрамында тұз бар негізгі иондар, биогенді элементтер, органикалық заттар (мұнай өнімдері, фенолдар), ауыр металдар.

Ақтөбе облысының аумағындағы жер үсті сулар сапасының мониторинг нәтижелері.

Қазақстан Республикасының су объектілерінің су сапасын бағалауға арналған негізгі нормативтік құжаттар «Жерүсті су объектілеріндегі және (немесе) олардың учаскелеріндегі су сапасын сыныптаудың бірыңғай жүйесін» (бұдан әрі - Бірыңғай сыныптау) болып табылады.

Су объектілерінің су сапасы Бірыңғай сыныптау бойынша келесідей бағаланады:

3 – кесте

су объектісінің атауы	су сапасының сыныбы		параметрлері	өлш. бірл.	концентрация
	желтоқсан 2024 жыл	желтоқсан 2025 жыл			
Елек өзені	—	4 – сынып (ластанған)	фенолдар	мг/дм ³	0,0011
Қарғалы өзені	—	4 – сынып (ластанған)	қалқыма заттар	мг/дм ³	12,38
Ембі өзені	—	3 – сынып (орташа ластанған)	ОХТ	мг/дм ³	18,83
			магний	мг/дм ³	24,5
			сульфаттар	мг/дм ³	125,5
			мыс	мг/дм ³	0,003
Темір өзені	—	3 – сынып (орташа ластанған)	ОХТ	мг/дм ³	17,685
			магний	мг/дм ³	23
			аммоний-ионы	мг/дм ³	0,69
			мыс	мг/дм ³	0,003
Ор өзені	—	3 – сынып (орташа ластанған)	ОХТ	мг/дм ³	18,44
			магний	мг/дм ³	28
			сульфаттар	мг/дм ³	152
			аммоний-ионы	мг/дм ³	0,67
			мыс	мг/дм ³	0,002

2025 жылғы желтоқсан айында Елек, Қарғалы өзендері 4 сыныпқа жатады, Ембі, Темір, Ор өзендері 3 сыныпқа жатады.

Ақтөбе облысының су объектілеріндегі негізгі ластаушы заттар ОХТ, фенолдар, қалқыма заттар, аммоний-ионы, сульфаттар, магний, мыс.

2025 жылдың желтоқсан айында Ақтөбе облысының аумағында ЖЛ жағдайы тіркелмеді.

2 Қосымшада тұстамалар шегінде су объектілерінің сапасы бойынша ақпарат.

4. Радиациялық жағдай

Жергілікті жердегі гамма-сәулелену деңгейін бақылау күн сайын 7 метеорологиялық станцияда (Ақтөбе, Қарауылкелді, Новоалексеевка, Родниковка, Ойыл, Шалқар, Жағабұлақ) жүзеге асырылды.

Ақтөбе облысында атмосфераның жер үсті қабатының радиациялық гамма-фонының орташа мәндері 0,03–0,19 мкЗв/сағ (норматив–5 мкЗв/сағ дейін) шегінде болды. Облыс бойынша орташа радиациялық гамма-фон 0,12 мкЗв/сағ құрады.

Ақтөбе облысының аумағында атмосфераның жер үсті қабатының радиоактивті ластануын бақылау Ақтөбе, Қарауылкелді, Шалқар метеостанцияларында көлденең планшеттермен бес тәуліктік ауа сынамаларын алу жолымен жүргізілді.

Ақтөбе облысы атмосферасының беткі қабатындағы радиоактивті түсулердің орташа тәуліктік тығыздығы 0,9-2,5 Бк/м² шегінде ауытқып отырды. Түсу тығыздығының орташа мәні 1,6 Бк/м² құрады, бұл шекті деңгейден аспайды.

5. Ақтөбе облысының аумағындағы атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамы

Атмосфералық жауын-шашынның химиялық құрамын бақылау 6 метеорологиялық станцияда (Ақтөбе, Аяққұм, Жағабұлақ, Мұғалжар, Новороссийское, Шалқар) жаңбыр суының сынамасын алудан тұрды.

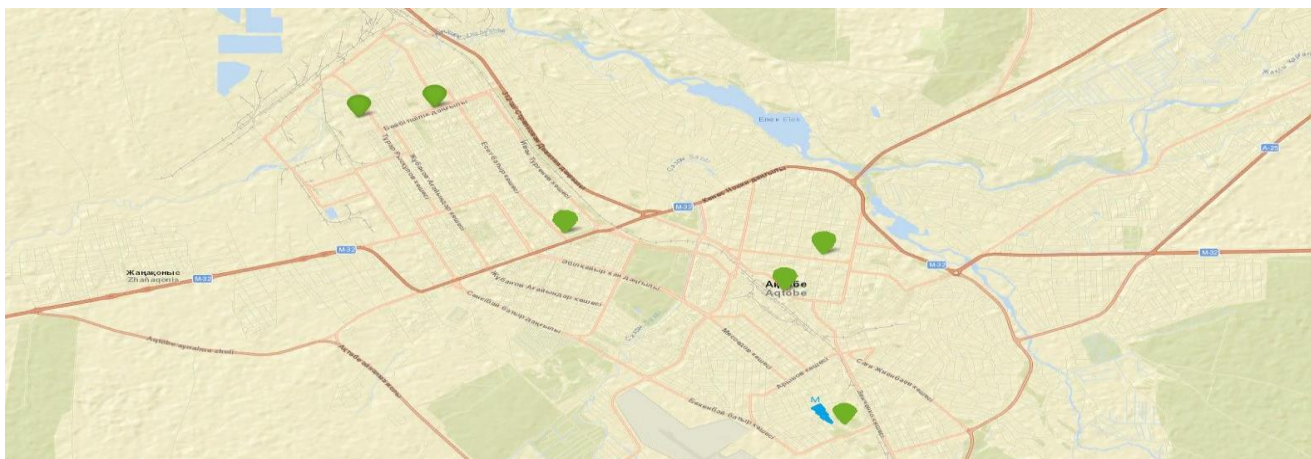
Жауын-шашындағы анықталған ластаушы заттардың концентрациясы шекті рұқсат етілген концентрациядан (ШРК) аспайды.

Тұнба үлгілерінде сульфаттар 17,04%, гидрокарбонаттар 50,66%, хлоридтер 6,30%, кальций иондары 10,05%, натрий иондары 5,99%, магний иондары 2,11% және калий иондары 3,36% басым болды.

Ең жоғары жалпы минералдану Аяққұм МС – 95,84 мг/л, ең азы – Шалқар МС – 22,47 мг/л тіркелді.

Атмосфералық жауын-шашынның меншікті электр өткізгіштігі 36,9 мкС/см (Шалқар МС) мен 207,0 мкС/см (Аяққұм МС) аралығында болды.

Жауын-шашынның қышқылдығы 6,10 (Шалқар МС) – 7,64 (Аяққұм МС) аралығында.

Ақтөбе қ. бақылау бекеттері мен метеостанцияның орналасу орындарының картасы

Қірпіштідегі іріктеу нүктесінің орналасу картасы

Ясныйдағы іріктеу нүктесінің орналасу картасы

Ақтөбе облысының жер үсті су сапасының тұстамалар бойынша ақпараты

Су объектісі және тұстама	Физика-химиялық параметрлердің сипаттамасы	
Елек өзені	Су температурасы 0 – 1°C, сутегі көрсеткіші 7,96 – 7,98, судағы еріген оттегі 5,17 – 6,89 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,0 – 1,51 мг/дм ³ , мөлдірлігі 21 см, барлық тұстамада иісі 0 балл.	
Алға қаласынан 0,3 км жоғары, Ақтөбе химиялық зауытының шлам тоғандарынан 1 км жоғары	4 – сынып	Қалқыма заттар – 12,33 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациялары фондық сыныптан аспайды.
Алға қаласынан 15 км төмен, жер асты суларының шығуынан 0,5 км төмен.	3 – сынып	ОХТ – 18,63 мг/дм ³ . Сульфаттар – 125 мг/дм ³ . Мыс – 0,002 мг/дм ³ . Сульфаттардың нақты концентрациясы фондық сыныптан асады. ОХТ мен мыстың нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ақтөбе қаласынан 0,5 км жоғары, Новороссийск көпірінен 8 км жоғары, Қарғалы өз. құйылысынан 11,2 км жоғары.	4 – сынып	Қалқыма заттар – 13,24 мг/дм ³ . Фенолдар – 0,0011 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың, фенолдардың нақты концентрациялары фондық сыныптан аспайды.
Ақтөбе қаласынан 4,5 км төмен, Жінішке өзеніне төмен құятын, жер асты суларының шығуынан 0,5 км жоғары.	4 – сынып	Қалқыма заттар – 12,26 мг/дм ³ . Фенолдар – 0,0012 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың, фенолдардың нақты концентрациялары фондық сыныптан аспайды.
Ақтөбе қаласынан 20 км төмен, Георгиевка ауылынан 2,0 км төмен, жер асты суларының шығуынан 0,5 км төмен.	4 – сынып	Фенолы – 0,0013 мг/дм ³ . Хром(6+) – 0,06 мг/дм ³ . Хром(6+) және фенолдардың нақты концентрациялары фондық сыныптан аспайды.
Целинный ауылынан 1,0 км оңтүстік – шығысқа, Елек өзенінің сол жақ жағалауы.	4 – сынып	Фенолдар – 0,0011 мг/дм ³ . Фенолдардың нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Қарғалы өзені	Су температурасы 0°C, сутегі көрсеткіші 7,91, судағы еріген оттегі 5,93 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,49 мг/дм ³ , иісі 0 балл.	
тұстама Қарғалы ауылы, Ауылдың батыс бөлігінде Бұтақ өзенінің су келуінің оң жақ беткейінен 1 км төмен.	4 – сынып	Қалқыма заттар – 12,38 мг/дм ³ . Қалқыма заттардың нақты концентрациясы фондық сыныптан аспайды.
Ембі өзені	Су температурасы 0°C, сутегі көрсеткіші 7,97 – 7,98, судағы еріген оттегі 7,24 – 7,84 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,05 – 1,12 мг/дм ³ , барлық тұстамада иісі 0 балл.	
Жағабұлақ ауылы, Жағабұлақ ауылынан 1,0 км солтүстік-батыста.	3 – сынып	ОХТ – 18,21 мг/дм ³ . Магний – 26 мг/дм ³ . Сульфаттар – 133 мг/дм ³ . Мыс – 0,002 мг/дм ³ . Сульфаттардың нақты концентрациялары

		фондық сыныптан асады. ОХТ, магний, және мыстың нақты концентрациялары фондық сыныптан аспайды.
Саға ауылы, Ауылдан 1,0 км оңтүстік-батыста.	3 – сынып	ОХТ – 18,83 мг/дм ³ . Магний – 23 мг/дм ³ . Сульфаттар – 118 мг/дм ³ . Мыс – 0,004 мг/дм ³ . Сульфаттардың нақты концентрациялары фондық сыныптан асады. ОХТ, магний, және мыстың нақты концентрациялары фондық сыныптан аспайды.
Темір өзені	Су температурасы 0 °С, сутегі көрсеткіші 7,94 – 7,99, судағы еріген оттегі 7,24 – 7,84 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,05 – 1,12 мг/дм ³ , барлық тұстамада иісі 0 балл.	
Покровское ауылы, Шелісай өзенінің су келуінің сол жақ беткейінен 400 м төмен.	3 – сынып	ОХТ – 17,83 мг/дм ³ . Магний – 24 мг/дм ³ . Аммоний-ион – 0,79 мг/дм ³ . Мыс – 0,004 мг/дм ³ . ОХТ, магний, аммоний-ион және мыстың нақты концентрациялары фондық сыныптан аспайды.
Ленинское ауылы, ауылдан 9 км төмен, Күлден-Темір өзенінің су сағасының сол жақ беткейінен 2 км төмен.	3– сынып	ОХТ – 17,54 мг/дм ³ . Магний – 22 мг/дм ³ . Сульфаттар – 112 мг/дм ³ . Аммоний-ион – 0,59 мг/дм ³ . Мыс – 0,002 мг/дм ³ . Сульфаттардың нақты концентрациялары фондық сыныптан асады. ОХТ, магний, аммоний-ионы және мыстың нақты концентрациялары фондық сыныптан аспайды.
Ор өзені	Су температурасы 0°С, сутегі көрсеткіші 7,89, судағы еріген оттегі 7,25 мг/дм ³ , ОБТ ₅ 1,14 мг/дм ³ , мөлдірлігі 21 см, иісі 0 балл.	
Бөгетсай ауылы, ауылдан 0,3 км төмен, Бөгетсай өзенінің құйылысынан 0,2 км төмен.	3 – сынып	ОХТ – 18,44 мг/дм ³ . Магний – 28 мг/дм ³ . Сульфаттар – 152 мг/дм ³ . Аммоний-ион – 0,67 мг/дм ³ . Мыс – 0,002 мг/дм ³ . Сульфаттардың нақты концентрациялары фондық сыныптан асады. ОХТ, магний, аммоний-ионы және мыстың нақты концентрациялары фондық сыныптан аспайды.

Анықтамалық бөлім

Елді мекендердің ауасындағы ластаушы заттардың рұқсат етілген шекті шоғырлануы (ШЖШ)

Қоспалар	ШЖШ мәні, мг/м ³		Қауіптілік классы
	максималды бір реттік	орта тәуліктік	
Азот диоксиді	0,2	0,04	2
Азот оксиді	0,4	0,06	3
Аммиак	0,2	0,04	4
Бенз/а/пирен	-	0,1 мкг/100 м ³	1
Бензол	0,3	0,1	2
Бериллий	0,09	0,00001	1
Қалқыма бөлшектер (шаң)	0,5	0,15	3
Қалқыма бөлшектер РМ 10	0,3	0,06	
Қалқыма бөлшектер РМ 2,5	0,16	0,035	
Хлор сутегі	0,2	0,1	2
Кадмий	-	0,0003	1
Кобальт	-	0,001	2
Марганец	0,01	0,001	2
Мыс	-	0,002	2
Мышьяк	-	0,0003	2
Озон	0,16	0,03	1
Қоғасын	0,001	0,0003	1
Күкірт диоксиді	0,5	0,05	3
Күкірт қышқылы	0,3	0,1	2
Күкіртсутек	0,008	-	2
Көміртек оксиді	5,0	3	4
Фенол	0,01	0,003	2
Формальдегид	0,05	0,01	2
Фтор сутегі	0,02	0,005	2
Хлор	0,1	0,03	2
Хром (VI)	-	0,0015	1
Мырыш	-	0,05	3

Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2022 жылғы 2 тамыздағы № ҚР ДСМ-70 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2022 жылғы 3 тамызда № 29011 болып тіркелді.

Атмосфераның ластану индексінің дәрежесін бағалау

Градация	Атмосфералық ауаның ластануы	Көрсеткіштер	Бір айға бағалау
I	Төмен	СИ ЕҚ, %	0-1 0
II	Көтеріңкі	СИ ЕҚ, %	2-4 1-19

III	Жоғары	СИ ЕҚ, %	5-10 20-49
IV	Өте жоғары	СИ ЕҚ, %	>10 >50

БҚ 52.04.667-2005 Мемлекеттік органдарды, жұртшылықты және халықты ақпараттандыру үшін қалалардағы атмосфераның ластану жай-күйінің құжаттары. Өзірлеуге, сақтауға, мазмұндауға және мазмұнына қойылатын жалпы талаптар

Су пайдалану санаттары (түрлері) бойынша су пайдалану сыныптарын саралау

Су пайдалану санаты(түрі)	Мақсаты / түрі тазалау	Суды пайдалану сыныптары					
		1 класс	2 класс	3 класс	4 класс	5 класс	6 класс
Балық шаруашылығының суың пайдалану	Албыртбалық	+	+	-	-	-	-
	Тұқыбалық	+	+	-	-	-	-
Ауыз су пайдалану шаруашылығы	Қарапайым су дайындау	+	+	-	-	-	-
	Дағдылы су дайындау	+	+	+	-	-	-
	Қарқынды судайындау	+	+	+	+	-	-
Рекреациялық су пайдалану (мәдени-тұрмыстық)		+	+	+	-	-	-
Суару	Дайындықсыз	+	+	+	+	-	-
	Карталарда тұндыру	+	+	+	+	+	+
Өнеркәсіп:							
технологиялық мақсаттар, процестер салқындату		+	+	+	+	-	-
гидроэнергетика		+	+	+	+	+	+
пайдалы қазбаларды өндіру		+	+	+	+	+	+
транспорт		+	+	+	+	+	+

Су объектілеріндегі су сапасын жіктеудің бірыңғай жүйесі (АШМ СРК 20.03.2024 ж. №151 Бұйрығы)

Радиациялық қауіпсіздік нормативі

Нормаланатын шамалар	Доза шектері
Тиімді доза	Халық
	Кез келген кезекті 5 жыл үшін жылына 1 мЗ орташа, бірақ жылына 5 мЗ артық емес

*«Халықтың санитарлық-эпидемиологиялық талаптар радиациялық қауіпсіздікті қамтамасыз етуге»

Топырақты ластаушы зиянды заттар шоғырларының шекті жол берілген мөлшері

Заттардың атауы	Шекті рұқсат етілген шоғыр (бұдан әрі -ШРШ) топырақта мг/кг
Қорғасын	32,0
Хром	6,0

* Өмір сүру ортасының қауіпсіздігінің гигиеналық нормативтерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің 2021 жылғы 21 сәуірдегі № ҚР ДСМ-32 бұйрығы.

"ҚАЗГИДРОМЕТ" РМК АҚТӨБЕ ОБЛЫСЫ БОЙЫНША ФИЛИАЛЫ

МЕКЕН-ЖАЙЫ:

**АҚТӨБЕ ҚАЛАСЫ
АВИАГОРОДОК 14В
ТЕЛ. 8 (7132)-22-85-72**

E MAIL: HIMLABACGM@MAIL.RU